

Problem dveh teles.

$$\vec{r} = \vec{r}_1 - \vec{r}_2$$

$$\vec{r}_T = \frac{1}{m_1 + m_2} (m_1 \vec{r}_1 + m_2 \vec{r}_2)$$

Označimo $M = m_1 + m_2$ in $m = \frac{m_1 m_2}{m_1 + m_2}$ Teda j velja:

$$\frac{M}{m_1} \vec{r}_T = \vec{r}_1 + \frac{m_2}{m_1} \vec{r}_2$$

$$\vec{r}_2 = \vec{r}_T + \frac{m_1}{M} \vec{r}$$

$$\vec{r}_1 = \vec{r}_T - \frac{m_2}{M} \vec{r}$$

Izrazimo kinetično in potencialno energijo. Predpostavili bomo, da je potencialna energija posledica centralnih sil, torej neodvisna od hitrosti.

Poseben primer: $m_2 \ll M$:

$$T = \frac{1}{2} M \dot{r}_T^2 + \frac{1}{2} m \dot{r}^2$$

Sicer: Opazimo, da je $\vec{r}_T$ ciklična, torej je $\vec{p}_T = m \dot{\vec{r}}_T = \text{konst.}$ Oziroma:

$$\vec{r}_T(t) = \vec{r}_T(t_0) + \dot{\vec{r}}_T(t_0) \cdot t$$

Predpostavili smo, da je sila med telesoma centralna.

$$\vec{F} = -\nabla V(r) = -\frac{dV}{dr} \frac{\vec{r}}{r}$$

Opazimo $\dot{\vec{L}} = \vec{r} \times \vec{F} = 0$, kar pomeni, da je L konstantna. Poleg tega je $\vec{r} \cdot \vec{L} = 0$, torej je tudi z konstantna.

(Pri tem $\vec{L}$ označuje vrtilno količino, ne Lagrangiana). Nekako tako dobimo Keplerjev zakon:

$$d\vec{r} = \vec{r}(t + dt) - \vec{r}(t),$$

označimo $dS = r dr = r^2 d\varphi$. Ker je L konstantna, je tudi $\frac{dS}{dt}$ konstantna, kar je ravno 2. Keplerjev zakon.

Keplerjev problem. Enačba gibanja po elispi. Vpeljemo konstanto gibanja $\vec{A}$, imenovan Laplace-Runge-Lenz-Paulijev vektor. Pauli ga je uporabil za reševanje vodikovega atoma, ostali pa vsak za svoje namene. Mi bomo obravnavali gravitacijsko silo.

$$E = \frac{1}{2} m \dot{r}^2 - G \frac{m_1 m_2}{r}$$

Mimogrede: $m_1 m_2 = m M$. Če je $m_1 \gg m_2$, običajno aproksimiramo $m_1 = M$ in $m_2 = m$.

$$m \ddot{\vec{r}} = f \frac{\vec{r}}{r} = -G \frac{m M}{r^2} \frac{\vec{r}}{r} = \vec{p}$$

$$\frac{d}{dt} \vec{p} \times \vec{L} = \dot{\vec{p}} \times \vec{L} + \vec{p} \times \dot{\vec{L}}$$

$$= \frac{f(r)}{r} \vec{r} \times (\vec{r} \times m \dot{\vec{r}}) = m f(r) r^2 \left(\frac{\dot{\vec{r}}}{r} - \frac{\dot{r}}{r^2} \vec{r} \right)$$

$$= m k \frac{d}{dt} \left(\frac{\vec{r}}{r} \right)$$

Označili smo $k = GmM$, v primeru električne sile bi bil $k = \pm \frac{e_1 e_2}{4\pi\epsilon_0}$. S tem smo dobili željeno konstanto gibanja $\vec{A} = \vec{p} \times \vec{L} - mk \frac{\vec{r}}{r}$.

$$\vec{A}_0 \vec{r} = A_0 r \cos \varphi = \vec{r} \cdot (\vec{p} \times \vec{L}) - mkr = L_0^2 - mkr$$

$$(A_0 \cos \varphi + mk)r = L_0^2 = r_0^2 m^2 v_0^2$$

$$r\varphi = \frac{L_0^2}{mk \left(1 + \frac{A_0}{mk} \cos \varphi\right)} = \frac{\tilde{r}_0}{1 + \varepsilon \cos \varphi}$$

Dobili smo parametrizacijo elipse z ničlo v gorišču. ε je odvisen od začetne hitrosti, in sicer:

$$\varepsilon = \frac{A_0}{m^2 MG} = \frac{r_0 v_0^2}{MG} - 1$$

Ko se v_0 manjša, pa se ε približuje $-1 \rightarrow$ dobimo prosti pad.

Ko je $\varepsilon = 0$, dobimo krog. Za takšen ε je potrebna $v_1 = \sqrt{\frac{MG}{r_0}}$ ali prva kozmična hitrost.

Za $\varepsilon = 1$ je potrebna $v_2 = \sqrt{2 \frac{MG}{r_0}}$. To je druga kozmična hitrost. Če si ponovno ogledamo enačbo $r(\varphi)$, bo za $\varepsilon \geq 1$ obstajal tak kot φ , da bo šel $r(\varphi)$ proti neskončno.